

Kompetencije koje se stječu u prijelaznom razdoblju nakon studija medicine

Nada Čikeš

Sveučilište u Zagrebu Medicinski fakultet

2.Simpozij Učenje i poučavanje u medicini

29. lipanj 2018.

Prijelazno razdoblje nakon završetka studija medicine

- Razdoblje kliničke prakse koje omogućuje prijelaz od studenta medicine do doktora medicine*
- Razdoblje nadzirane bolničke prakse u kojem mora postojati ravnoteža između podučavanja i kliničkih dužnosti te odgovornosti
- Strukturirano usavršavanje nakon temeljne sveučilišne izobrazbe
- Ključno razdoblje u profesionalnoj karijeri svakog doktora
- Temeljni program (*foundation programme*) prije početka specijalističkog usavršavanja
- Uvjet za pristup novim zahtjevnim programima specijalističkog usavršavanja

**“between safety of classroom and workplace”*

Prijelaznik/pripravnik

- doktor medicine osposobljen za praktičan rad uz nadzor, koji razvija profesionalne i osobne kompetencije za provođenje sigurne medicinske prakse

Na kraju razdoblja dobiva svjedodžbu potrebnu za pristup specijalističkom usavršavanju

Novi identitet mladog liječnika

- Razvoj profesijskih vrijednosti, moralnih principa, djelovanja, težnji te promišljanja (*self-reflection*) o vlastitom identitetu
- Transformativni proces integracije znanja, vještina, vrijednosti i ponašanja kompetentnog doktora s vlastitim identitetom i vrijednosnim sustavom.
- Proces koji potiče personalni i profesijski razvoj
- Stjecanje iskustva u teškim i konfliktnim situacijama u medicinskoj praksi
- Studentski identitet nije u skladu s profesijskim standardima
- Razlikuju se kognitivni i afektivni procesi studenta i mladog liječnika (*1st day doctor*)
- Razlikuju se pedagoški standardi i procjena uspješnosti na studentskoj razini i poslijediplomskoj kliničkoj razini

Uvjeti za instituciju i nadzor tijekom prijelaznog razdoblja

- Prijelazno razdoblje odvija se u ustanovi koja je ovlaštena za poslijediplomsko specijalističko usavršavanje
- Specifično okruženje s nadzorom:
 - Prijelaznika nadzire stariji specijalizant i mlađi specijalist (mentor),
 - Prijelaznik radi s drugim zdravstvenim djelatnicima u multidisciplinarnom timu
 - Prijelaznik sudjeluje u procesu kliničkog odlučivanja i stječe odgovornost, koju procjenjuje mentor
 - Sve nadzire stariji specijalist*

*u anglosaksonskim sustavima: *Senior house officer –registrar – specialist/senior registrar – consultant*

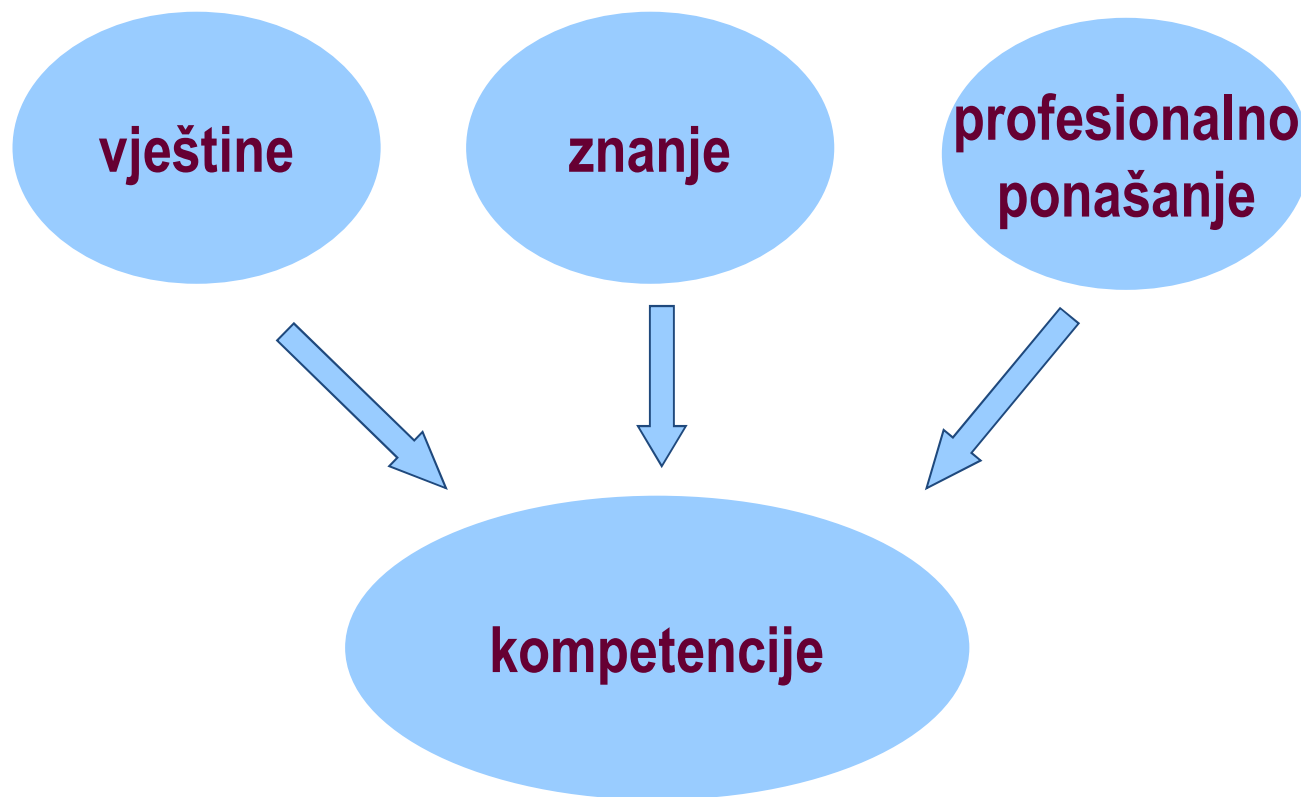
Aktivnosti u prijelaznom razdoblju

Prijelaznik /pripravnik osobno sudjeluje

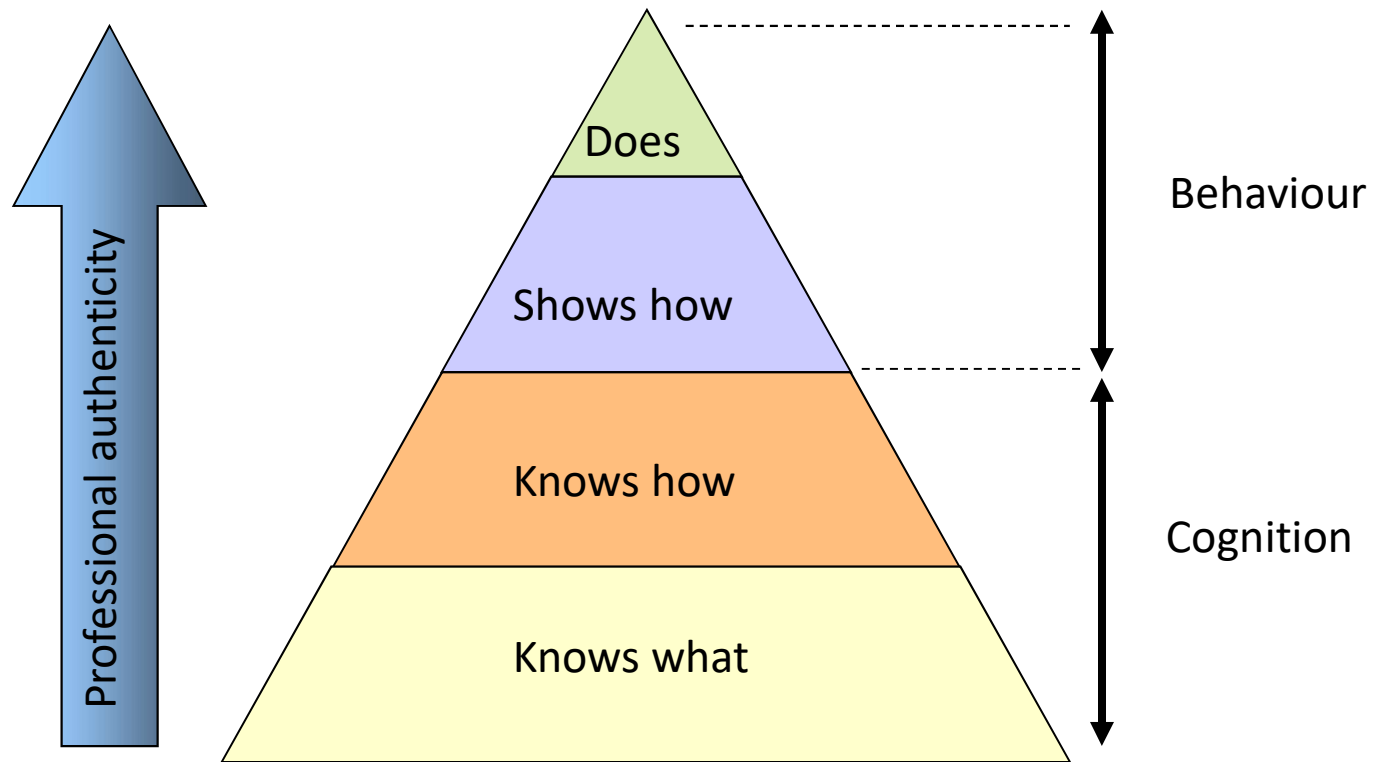
- u svim aktivnostima i odgovornostima vezanim uz bolesničku skrb, na razini *rastućih* kompetencija, uključujući i dežurstva
- u situacijama u kojima može iskazati odgovornost, osposobljenost za donošenje kliničkih odluka u skladu sa stečenim znanjem i vještinama te *rastućim* kompetencijama
- u situacijama u kojima može raditi kao sudionik tima u kojem sudjeluju različiti stručnjaci
- u planiranim oblicima formalne izobrazbe
- u situacijama u kojima je rad i procjena aktivnosti u skladu s ishodima učenja i kompetencijama u prijelaznom razdoblju

KOMPETENCIJE

- generičke (opće)
- specifične

Millerova piramida

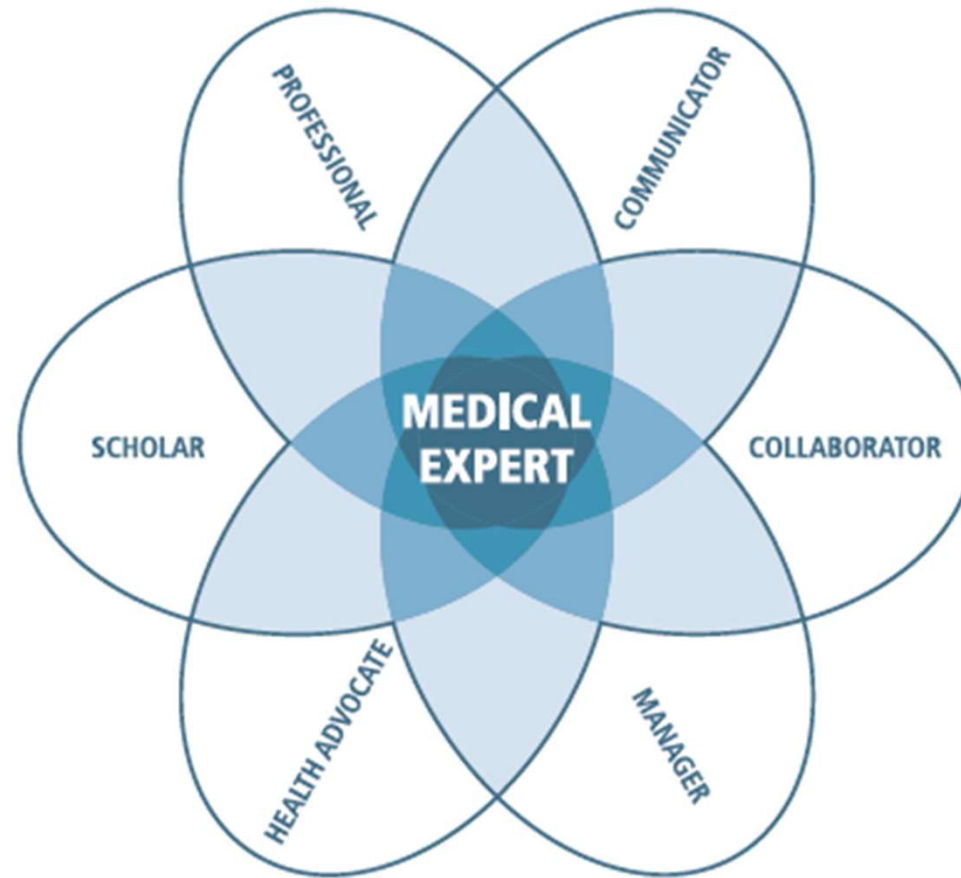

8 domena dobre kliničke prakse

Professional competences: Guidelines for doctors
Medical Council, Ireland 2012

CanMEDS 2015 Competency Framework: 7 roles of physicians

Royal College of Physicians and Surgeons of Canada, 2015

Uloge liječnika: naglasak na prijelazno razdoblje

- **Liječnik stručnjak**
- **Liječnik komunikator**
- **Liječnik suradnik**
- Liječnik zastupnik zdravlja
- Liječnik lider
- Liječnik učenik i učitelj
- **Liječnik profesionalac**

Područja stjecanja kompetencija: Dobra klinička praksa

Prijelaznik/pripravnik se osposobljava za

1. Dobivanje i prezentiranje vjerodostojne povijesti bolesti i obavljanje kliničkog pregleda
2. Izvođenje praktičnih kliničkih vještina
3. Poznavanje principa kontrole infekcije
4. Prepoznavanje, procjenu i početak postupka u hitnim stanjima
5. Propisivanje lijekova i krvnih pripravaka
6. Vođenje medicinske dokumentacije
7. Trajno učenje

Poznavanje hitnih stanja

Pripravnik se osposobljava da prepozna, procijeni i počne postupak u hitnim stanjima:

- Akutna bol u prsištu
- Akutna zaduha
- Akutna bol u trbuhu
- Poremećaji elektrolita
- Poremećaji glukoze u krvi
- Anafilaktički šok
- Poremećaj svijesti
- Akutni poremećaj ponašanja uključujući delirij i suicidalno ponašanje
- Postoperativne komplikacije

Praktične vještine

- Subkutana, intradermalna, intramuskularna i intravenska injekcija
- Intravenska medikacija
- Intravenska infuzija, uključujući propisivanje tekućina i krvnih pripravaka
- Primjena lokalnog anestetika
- Arterijska punkcija u odraslih
- Uzimanje uzorka za hemokulturu
- EKG
- Spirometrija
- Uretralna kateterizacija
- Nazogastrična intubacija
- Održavanje dišnih putova
-

Pripravnik poznaje indikacije za sve postupke i komplikacije postupaka

Liječnik komunikator- elementi

- komunikacija usmjerena prema pacijentu – povjerenje i etičnost u odnosu liječnik-pacijent
- terapijski odnos s pacijentima, skrbnicima i obiteljima
- različiti odnosi liječnik-pacijent ovisno o specifičnosti medicinske prakse
- zajedničko, usklađeno donošenje odluka
- uzajamno razumijevanje
- empatija – izgradnja kapaciteta za empatiju, pouzdanost i integritet
- fleksibilnost u primjeni vještina
- sposobnost za interakciju - poticanje sinteze informacija u svrhu bolje skrbi za bolesnika
- djelotvornost i točnost
- učinkovito prenošenje usmene i pisane informacije o skrbi bolesnika
- učinkovito aktivno slušanje
- profesionalna verbalna i neverbalna komunikacija
- poštivanje različitosti
- prepoznavanje psiho-socijalnih aspekata bolesti
- priopćavanje loših vijesti, teme vezane uz kraj života
- prepoznavanje grešaka, procjenjenih neželjenih događaja
- informirani pristanak
- komunikacija s javnošću i medijima
- komunikacija putem elektroničkih medija

Područja stjecanja kompetencija: Komunikacijske vještine

- Osposobljava se za komunikaciju s bolesnicima i obitelji
 - Predstavlja se
 - Komunicira jasno i pristojno s razumijevanjem i empatijom
 - Osigurava dovoljno vremena za razgovor u prikladnom okruženju
 - Aktivno sluša i odgovara na pitanja u izazovnim situacijama
 - Osposobljava se za komunikaciju u teškim situacijama
- Komunikacija s članovima zdravstvenog tima
- Interprofesijska komunikacija
- Komunikacijske vještine u prijenosu i primopredaji bolesnika
- Pisana komunikacija

Liječnik suradnik- elementi

- osiguranje kulture suradnje u medicinskoj skrbi i okolini
- zajedničko donošenje uloga
- razmjena znanja i informacija
- delegiranje
- djelotvorni timovi
- poštivanje drugih liječnika i članova medicinskog tima
- poštivanje i uvažavanje različitosti
- dinamika tima
- vođenje tima prema potrebama bolesnika
- konstruktivno pregovaranje
- prevencija konflikta, upravljanje konfliktima i njihovo rješavanje
- organizacijska strukture koje olakšavaju suradnju
- razumijevanje uloga i odgovornosti
- razumijevanje vlastite uloge i ograničenja
- djelotvorna konzultacija uvažavajući dinamiku suradnje
- djelotvorna suradnja između primarne i specijalističke skrbi
- suradnja s javnim ustanovama
- grupne prakse
- interprofesijska zdravstvena skrb
- multiprofesijska zdravstvena skrb
- zajedničko učenje
- specifičnosti vezane uz rod (spol)

Područja stjecanja kompetencija: suradnja - timski rad

- Razumijevanje strukture timskog rada
- Osposobljenost za ponašanje i rad u timu
- Stjecanje vještine komunikacije u timu
- Poznavanje vlastitih ograničenja
- Iskazivanje poštovanja svim članovima tima uz spremnost za prihvaćanje savjeta i uputa
- Sposobnost interakcije s kolegama
- Osposobljenost za interprofesijsku suradnju
- Upoznavanje značenja i odgovornosti u primopredaji bolesnika
- Razvoj i iskazivanje liderskih vještina

Liječnik profesionalac- elementi

- Altruizam
- Integritet i čestitost
- Empatija i briga
- Moralnost i kod ponašanja
- Odgovornost prema društvu
- Odgovornost prema struci uz obvezu sudjelovanja u evaluaciji kolega
- Odgovornost prema sebi uključujući osobnu brigu sa svrhom služenja drugima
- Predanost izvrsnosti u kliničkoj praksi i struci
- Predanost promociji javnog dobra i zdravstvene skrbi
- Odgovornost i sposobnost polaganja računa profesionalnim regulatornim tijelima
- Predanost profesionalnim standardima
- Etički principi i teorije
- Mediko-legalni okvir upravljanja praksom
- Samosvijest
- Održiva praksa i zdravlje liječnika
- Samoocjenjivanje

Područja stjecanja kompetencija: profesionalizam

Pripravnik je osposobljen za

- vještine osobne organizacije i upravljanje vremenom,
- razvoj osobne odgovornosti,
- postizanje socijalne integracije
- izgradnja povjerenja pacijenta,
- razumijevanje povjerljivosti, razvoja odgovornosti za sigurnost pacijenta
- stjecanje sposobnosti odlučivanja, sposobnosti donošenja odluka, zajedničkog odlučivanja,
- održavanje točne, čitke bolesničke dokumentacije, koja je vođena na vrijeme, potpisana
- upoznavanje s medicinskom greškom

Profesionalizam - nastavak

Pripravnik je osposobljen za

- Ponašanje u skladu s propisima
 - Obavlja dužnosti na vrijeme
 - Planira i poznaje prioritete u poslu
 - Preuzima odgovornost za eventualne greške i sposoban je ispričati se
 - Obavlja sve zadatke predviđene programom
- Razumijevanje zakonskog okvira medicinske prakse
- Poznavanje etičkih standarda
- Održavanje profesionalnog odnosa liječnika i pacijenta
- Poznavanje vlastitih ograničenja i spremnost traženja pomoći i potpore od starijih kolega i drugih stručnjaka

Organizacija prijelaznog perioda

- Dogovara se na nacionalnoj razini u mjesečnim rotacijama

Praćenje napretka u stjecanju kompetencija tijekom prijelaznog razdoblja

- Definiranje ishoda učenja i praćenje postignutih kompetencija,
- Nadzor sadržaja i strukture programa,
- Definiranje metoda praćenja napredovanja profesijskog razvoja,
- Praćenje maturacijskog procesa u početku liječničkog rada
- Usmjeravanje prijelaznika u proces samoocjenjivanja i ocjenjivanja
- Uloga mentora